

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna petit-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam veljaja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljaja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja veljaja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan in sicer 5. uri popoldne.

Francišskani v Bosni.

(Konec.)

3. Francišskani so fare ustanovili in dotirali, fare so tedaj njihove. Ta pravica pa je tudi postavno zastarela, francišskani so župnije mirno posedovali in sicer pod zakonitim naslovom. — V Vatikanski knjižnici so shranjena pisma, ktera kažejo, da so francišskani sredi 13. stoletja v Bosno prišli in administracijo katoliške cerkve v Bosni prevzeli. Že papež Janez XXII. toži v pismu 18. julija 1320 (Theimer, Vetera monumenta Hungardae tom. I., pag. 463—4), da je svetno duhovenstvo v Bosni zatrto in katoliška vera razdjana. Naslednji papeži so bili naklonjeni francišskanom, skazovali so jim milosti in jim posebne pravice dajali, da bi jih spodbudili k vstrajnosti. Eugen IV. pravi o njih, „da so z obrambo prave vere postali predzidje hiše Gospodove“ (Wadding adan. 1444, n. 40—3.). Tudi za časa bosniških kraljev (slednji so bili katoliki) ni bilo svetnega duhovenstva v Bosni; priča zopet Eugen IV. v pismu 11. novembra 1445: „Quia in regno suo (Bosnensis regis) soli Fratres Minores erant veri catholici Sacerdotes“ etc.; slovenski: „Ker v njegovem (Bosniškem) kraljestvu so bili pravi katoliški duhovni edini francišskani (Farlatti, Illiricum Sacrum, tom. IV., pag. 257—8.). Isto spričuje Kalist III. leta 1456 (Theimer, Monumenta Slavorum meridionalium, tom. I., pag. 328). A tudi pozneje, ko več kraljev ni bilo, in je Bosna celih 415 let zdihovala pod turškim jarmom, tudi tedaj ni bilo družega duhovenstva; nego francišskani so katoliško ljudstvo vodili, in ga ne zapustili, dasi je bilo preganjanje pogosto in hudo. Ljudstvo je ostalo trdno v veri, pobožno in npravstveno v življenju.

To zastaranje (Verjährung) celih 600 let ni nikdar prestalo; ali dokazati se morejo tudi drugi pogoji zakonitega zastaranja (justus titulus praescribendi, optima fides in praescribentibus, res apta praescripta et pacifica possessio).

Pravnega naslova (titulus) francišskanom nikdo ne more odrekati, ker so oni na poziv in povelje papežev tjekaj prišli kot duhovni pastirji, v kateri službi so jih potrdili papeži: Janez XXII. an. 1321, Gregor XI. 1372, (Greiderer, tom. I., pag. 33.), Martin V. litteris diei 23. Aug. 1418 (ibid. pag. 38—9.), Eugen IV. 1444 (Wadding, tom. XI., pag. 209) in Gregor XIII. 1578 (Wadding, tom. XXI., pag. 506.).

Eugen IV. je celó zapovedal, da vsi, ki so se po prizadevanju bosniških francišskanov spreobrnil, ali se še bodo, morajo ostati pod njihovim duhovnim vodstvom, ne le verniki, marveč celó svetni duhovniki, ktere bi francišskani kedaj poklicali za sodelavce v vinogradu Gospodovem (Theimer, Monumenta Slav. Merid., tom. I. pag. 312—4.). Kdo bi še dvo-

mil o pravici francišskanov do bosniških župnij, ako se ozira na papeževa določila?

Iz zgodovine vemo, da so se Bošnjaki pred prihodom francišskanov vdali krivoveri Bogomilov. Kdo vé, ali bi bili kedaj spoznali svojo zmoto, da jih niso francišskani z velikim trudom in požrtvovanjem spreobrnil k pravi katoliški veri (Farlatti, tom. IV., pag. 62.). Lahko se tudi dokaže, da so francišskani ustanovljene fare „optima fide“ oskrbovali, in da jim nikdo ni odrekal pravne posesti le-teh farnih beneficij; kajti rimski papeži so bili ne le zadovoljni z njihovim službovanjem, marveč so jih dostikrat očitno hvalili in jim velike milosti skazovali. Kongregacija „de Propaganda fide“ je menihe silila, da sprejmó župnije, in odhajajočim žugala, če se ne povrnejo v provincijo in na svoje duhovnije; provincijalom pa je podelila pravico ne le predlagati župnike, marveč naravnost imenovati jih (Geiderer, tom. I., pag. 40.). Tamošnji apostolski vikarji so te pravice skozi vsa stoletja spoštovali, in so nasvetovane ali imenovane župnike potrjevali, provincijali pa so skrbeli za naobražene in vseskozi vrle može.

To so dokazi, ktere so bosniški francišskani vdano predložili sv. prestolu v obrambo svojih pravic do bosniških župnij; ob enem pa so ponižno prosili, da bi sv. Oče francišskanom bosniške provincije potrdili njih pravice. Zakaj njihova vnema za razširjenje edino zveličavne katoliške cerkve je bila tolika, da je niso mogle vdušiti grozovite muke najhujšega preganjanja, niti tema ječe, niti grozno klanje krvolokih nevercev, ne pogled vislie, ne mraz, ne lakota, ne nagota; oni so pred nedavnim časom prapor sv. križa nevstrašeno vihtili proti sovražnikovim pušicam; zgodovina se častno spominja njihovih naporov zoper krivo vero; mnogoteri papeži jih hvalijo radi neutrudljivega delovanja v vinogradu Gospodovem, na ktero hvalo je ponosen ves serafički red; oni so nad 400 let bili pravi očetje in vodniki ubozemu ljudstvu, ki je ječalo pod turškim jarmom; oni so skozi vsa stoletja v najsitnejših okoliščinah ohranili rimskemu prestolu zvestobo in ljubezen: zatorej naj blagovole sv. Oče, oziraje se na konstitucije in določila, dane od slavnih Njih prednikov, in opiraje se na pravila kanoničnega prava, z apostolsko oblastjo, z očetovsko milostjo in pravičnim sočutjem do svojih ubozih sinov, naj tedaj blagovolé priznati in potrditi pravice bosniških francišskanov do vseh doslej ustanovljenih župnij, o katerih pravicah doslej še nikdo ni dvomil, in ktere ovreči še nikdo ni poskušal.

Da pa skažejo vdanost do sv. prestola, kakor tudi dolžno spoštovanje do nadškofa v Sarajevu, pripravljani so iz zgolj miroljubnosti odstopiti nadškofu v Sarajevu 24 župnij, škofu v Banjaluki pa 8.

13. dné marca, t. l. je razsodil sv. prestol stvar tako-le:

Kongregacija, sestavljena za izvanredne zadeve, potrjuje odstop 32 župnij, katerim naj se pridene še župnija Banjaluka, in dve drugi, o katerih naj se stranki sporazumete. Sicer se določi še naslednje:

1. Župnije, ktere francišskani odstopijo, podeljuje prosto odslej škof (24 jih je v nadškofiji Vrhbosanski, 9 v škofiji Banjaluski. Sledijo imena). 58 jih ostane redu.

2. Redovnik, ki se umakne svetnemu župniku na katerikoli onih 35 župnij, ni dolžen, ob enem odstopiti tudi hišne oprave. Ako pa škof na kateri teh župnij nastavi redovnika, je le-tá dolžan župnijske prihodke, kakor je bila doslej navada, oddajati samostanu; njega pa lahko odstavi škof ali provincijal.

3. Imenuje, prestavi ali odstavi se župnik — redovnik, kakor to določuje konstitucija „Firmandis“ inštrukcije Propagande 23. julija 1787 in 3. oktobra 1852.

4. Če bi se kedaj župnije na novo okrožile, ali nove župnije ustanovile, tedaj se bo ozirati na papežovo konstitucijo „Romanos Pontifices“, dano za Angleško in Škotsko.

To razsodbo so sv. Oče 13. marca t. l. potrditi blagovolili, in 14. marca jo je podpisal tajnik imenovane kongregacije, Aloisius Pallotti.

Bosniški francišskani so z razsodbo sv. prestola popolnoma zadovoljni in so zeló hvaležni sv. Očetu. Resnica, ki se potrjuje že 18 stoletij, potrdila se je z nova: „Apostolski prestol je zares steber pravičnosti, zavetje stiskanim.“ Hvaležni so pa tudi Njih Veličanstvu, presvitlemu cesarju Francu Jožefu I., ki je milostno varoval njihove pravice. Sedaj je francišskanom zagotovljen obstanek v Bosni in to jih bo z nova vnelo za ljubeznipolno delovanje za svoje rojake.

Šeststoletnica.

Iz Zagorja poleg Save. Radostni mesec julij se bliža h koncu — krasni nepozabljivi dnevi so pretekli — vrisk in šum je ponehal — razburjenost je vtihnila; a ostal nam je sladek in prijeten spomin na pretekle dni, ostal je neizbrisljivo zapisan v našem srcu slavnostni dan 11. julija.

Mesto z mestom, trg s trgom, vas z vasjo so se bojevali za lavoriko prednosti. Nihče ni hotel zaostati, vsakdo je hotel djansko in živo pokazati ljubezen in vdanost do naše prevzvišene Habsburške rodovine; — tako smo tudi v Zagorji se potrudili, djansko pokazati, kako živa in globoka je naša ljubezen do presvitlega cesarja in Njega slavne rodovine.

Že 8. julija je bilo ljudstvo v cerkvi podučeno o imenitnosti tega dne, razložila se je v cerkvi važnost te šeststoletnice — napovedan

je bil red svečanosti, vabljeni je bilo ljudstvo k obilni vdeležitvi te redke svečanosti.

Šolska mladina je 10. julija ves dan z učitelji vence vila, šopke pletla — pevajoča cesarke pesmi in nove himne — vse je bilo navdušeno, vse praznično! Šolska soba je bila okinčana s cesarskima podobama, pod kterima so bili na veliki podobi vsi prededi naše cesarske rodovine naslikani; krasni venci so jih obdajali. 11. julija je bila slovesna sv. maša z dvema blagoslovoma in zahvaljeno pesmijo, ktere se je šolska mladina in vsi farani vdeležili; — potem se je sešla vsa šolska mladina v okinčani šolski sobi, kjer so se vrstile deklamacije z lepimi pesmami in govori. G. župnik, kot predsednik krajnega šolskega sveta, razloži še jedenkrat v jedrnato krepkem govoru pomen današnjega dne, potem vsklikne glasen „živio“, kteremu se učitelji in šolska mladina vrolo in krepko pridružijo. H koncu so bili vsi dečki in deklice obdarovani. G. župnik z g. kaplanom in učitelji so zložili lepo svoto, za katero se je kupilo 100 velikih svetinj in 100 bukvic „Habsburški rod“, kar se je razdelilo med vesele otroke v vedni spomin. Najtopleja hvala se mora g. župniku izreči za velikodušni dar.

Ob 2 popoldne se je vsa šolska mladina jela lepo počasi pomikati od šole proti kolodvoru. V prvi vrsti dekleta v belih oblekah s krasnimi venci in šopki, za njimi dečki s šopki na klobuku in lipovimi vejicami v roci. Bližaje se kolodvoru smo zapazili velikansko 34 metrov dolgo cesarsko zastavo, ki je vihrala popolnoma na prostem med visokima skalama in je še drugim po drevji visečim pridruživši se spremenila skalnati okvir v krasen slavolok.

Tu prišedši je vse tiho in težko pričakovalo dvornega vlaka, zvonovi farne cerkve in podružnice so jeli milo peti, možnarji so pokali po vrhuncu hribov in bližnjih skal, ko se je zaželjeni vlak prikazal. Nihče se ni ganil, vse je bilo — sveto tiho; počasi in veličastno nam je pripeljal vlak ljubega carja, kterega smo sedaj sprejeli s tisoč in tisoč burnimi „živio“-klici! — Ljubeznjivo in prijazno se nam je zahvalil iz vlaka, mi pa žalostno in milo gledali po neusmiljenem tiru, kteri nam je našega ljubega cesarja vedno bolj in bolj skrivati jel. Red na kolodvoru je bil sledeči: V prvih dveh vrstah je bilo 180 deklet v belih oblekah; v središču je bila častita duhovščina pod cesarsko in narodno zastavo; učitelji so bili razstavljeni na čelu šolski mladini. Cesarški in narodni zastavi na strani bili ste šolski banderi. Posebno krasno in ginljivo je bilo videti lepo izdelana velikanska cerkvena bandera, ktera so prinesli iz vseh cerkva kmetiški mladenči.

Ko smo se vračevali iz kolodvora, je še vedno zvonilo po cerkvah in vsakdo je globoko ginjen gotovo v duhu izdihnil k milemu Bogu za blagor našega presvitlega cesarja, ter Jim v tihem obetal vdanost in zvestobo.

Na večer so bila cerkev, farovž, šola in vsa druga poslopja velike zogorske fare krasno razsvitljena.

Politični pregled.

V Ljubljani, 31. julija.

Avstrijske dežele.

Mesto, obsojeno v žalovanje, vendar le noče žalovati in to je **Dunaj**. — Mestni očetje so rekli, Dunaj se ne more veseliti, žaluje, ljudske veselice ne more biti zgodovinskega dne

12. septembra. — Drugače pa Dunajčanje. — V soboto je bila pred županom deputacija meščanov, in je zahtevala ta dan ljudsko veselico. A župan jim je rekel, deputacija nima zahtevati, marveč prositi dovoljenja, a nekdo iz deputacije je rekel, davkoplačevalci in meščanje dunajskega mesta imajo pravico zahtevati in to zahtevanje naznaniti občinskemu svetu. Župan je nadalje rekel, upati je, da bode kdo stavil nasvet, da se sklep občinskega sveta prenaredi, in potem misli, da bode nasvet sprejet. — Glejte no, dunajski fakejzozni še žalovati ne morejo, o nemila osoda!

Česki deželni zbor. Profesor Knoll je kritikoval vpravo in nabiranje za muzej ter je rekel, da se po najvišem ukazu zavod imenuje muzej kraljevine Pemske, a ne več pemske (česke) muzej. On noče, da bi se muzej imenoval samo česki muzej. Potem govori Adamek česko. On pravi, da so jednakopravnost zmirom spoštovali. Pri vstanovi muzeja so bili možje obojih narodnosti. Kako se hočemo v političnih rečeh zediniti, ker smo si še v tacih vprašanjih navskriž! Foschheimer je rekel, da je enakopravnost le v zunanjih stvareh, a to ni zadosti. Kako je s takimi društvi, ki enakopravnost varujejo le v vnanjih stvareh, to nam pové zgodovina vseh časov. On pravi, da je nemških učenjakov le jedini profesor Laube delaven. Muzej ima deset častnih članov iz Rusije in le štiri iz Avstrije, osem pa tudi iz Nemškega. On je za to, da se stvar odloži, dokler se pojasni, v kakem razmerju je dežela z muzejem, potem naj se zida na vso moč jednostavno. — Govoril je potem grof Henrik Ulam-Martinić. On je 20 let predsednik muzeju, pa je v tem času ravnal zmerom enakopravno za oboje narodnosti, on pravi, da se predlog manjšine od predloga večine bistveno ne razloči, a dežela je moralno zavezana, zidati muzej, učenjaki obeh narodov v zvezi s plemenitazi so osnovali in vzdržujejo muzej. Ali bode deželni zbor zaostajal za požrtvovalnostjo posameznih? On je zoper to, da bi se denar zapravil, a čast dežele tirja, da se kaj zgodi, tukaj ne gre za kaj vsakdanjega, marveč za patrijotičen zavod. Potem se sprejme sklep debate. Govoril je še poročevalec manjšine dr. Wolfrum in je pobijal predgovornika in kazal še enkrat na troške. Govoril je potem poročevalec večine dr. Rieger, ter med drugim omenil, da muzealno društvo ne bode zoper to, ako muzej pride deželi v oskrbovanje. Da je težko nekatera društva skupaj drževati, pride od tega, da nemški rojaki ne razumejo českega, in jim je vsako česko predavanje odveč. (Stvari ne poznamo iz svojega nazora, a kakor se vidi, poglavitno mrzenje Nemecev do muzeja izvira od tod, da se tudi česki govori — Nemei pa so že razžaljeni, ako se ne obravnava vse po nemško; je menda tako, kakor pri nas; Slovan že hujska, ako se le pokaže.) Kar pa se strahu pred Rusi tiče, je tako-le: Rusje pridejo v Prago, se tu učé in nam podaré svoje drage knjige, zato jih pa mi imenujemo za častne člane. Ako se nas Nemei ogibljejo, nismo krivi. Nemški knjigar Tempsky je še zmirom pri nas. Danes kakor zmirom je muzej vsem odprt, in vsi, ki so osnovali zgodovinsko društvo, naj se ga poslužujejo itd. Nasvet večine se potem sprejme z vsemi glasovi zoper te nemške levce.

Iz Prage, 30. julija. (Iz seje deželne zbornice.) Več občin prosi, naj se prošnje zaradi podpore k zidanju gledališč zavrzijo. Komisija zaradi domovinske postave jednake stvari nasvetuje, kakor deželni odbor. Ob jednem naj se vlada povabi, da potem, ko se sprejme domovinska postava, v prihodnji sešiji predloži deželnemu zboru, kako vravnati uboštvne zadeve. — Deželni glavar naznani volitve zaradi Riegerjevega predloga o premembu volilnega reda. V velikoposestvu so voljeni: Henrik Clam-Martinić, Müller, Schwarzenberg, Franc Thun, dr. Alfred Windisch-Grätz; v skupini mest: Herbst, Plener, Bareuther, Funke in Stibitz; v skupini selskih občin: Rieger, Zeithammer, Koran, Nedoma in Tonner. Popoldne se bode komisija konstituirala.

Železnica iz Maros-Vasarheli na Erdeljskem čez Seáse-Regen po dolini reke Maros v Gyeryó in Vorseek in od tod čez sotesko pri Tölgyes v Moldavo ima se pri Paškani združiti s črto Jassy-Odesa. To bi bila najkrajša črta iz Dunaja-Budapešte skoz Moldavo proti črnemu morju. Potrebna je železnica, ker med Munkačem (zgornjo Oggersko) in Kronstadtom ni zveze, promet iz Moldave mora narediti velik ovinek proti Haliču ali skozi Rumunsko. — Ako se izpelje ta železnica, bodo oggerske železnice imele mnogo blaga za prepelevanje iz krajev ob črnem morju v sredo Evrope. Tako prenamejajo železnice stara kupčijska pota, in po Oggerski deželi bode važna prevozna črta med vzhodom in zapadom. Potovanje oggerskega ministra ima baje ta namen, pregledati črte, po katerih bi kazalo narejati novih prog.

Vnanje države.

Iz Rima, 27. julija. Prihodnji konsistorij bode, po sedanjem položnji soditi, 9. avgusta.

Iz Pariza, 27. julija. Zbornica je sprejela pristavek Rousseau-ov, vsled kterega zgubi vsak poslanec, ki sprejme službo v vpravnem svetu železničnih družeb, svoje poslanstvo in se mora dati voliti na novič. Zbornica je odobrila pogodbo z Lionsko železniško družbo s 349 zoper 134 glasov.

Iz Pariza, 28. julija. Starešinstvo je sprejelo s 139 zoper 129 glasov člen 15 sodnijske postave, vsled kterega je vlada pooblaščenca, zmanjšati osebnost pri sodnijah. Sedaj, ko je sprejet ta član, je sprejeta tudi vsa postava, ker poglavitna stvar je tukaj, ali se smejo sodniki odstavljati in prestavljati. Vsi drugi pristavki in dodatki postave bistveno ne spremene, a le zadržujejo nje definitivno odobrenje.

Iz Bruselja, 27. julija. Zbornica je sprejela z 71 proti 66 glasom prvi član postave o zvišanji davka na tobak s tem pristavkom, vhodni col za neizdelan tobak in perje znaša namesto 100 le 75 frankov, za cigare in cigarete 300 frankov in druge vrste tobaka namesto 130 le 100 frankov. Konečno je sprejela zbornica ves predlog v povišanje davka na tobak z 71 zoper 66 glasov.

V Tonkinu je prebivalstvo silno nadržano na kristijane, umorjen je bil viši mašnik Bèchel s tremi drugimi misijonarji in še štirje kristijanje. Na povelje mandarina so jih v Kè-Hov ob glavo dejali. Na novo izvoljeni gubernator provincije Nam Diuh je razpisal za slehernega Francoza 3000 frankov.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 30. julija. (Nekaj o jezi nemškutarjev in njihovega revnega lista „Wochenblatt“.) Nemškutarski listič „Wochenblatt“ postal je tako neznamen, da ga še v Ljubljani malokdo bere; človek mora biti skoro nalašč opozorjen na kak posebno strupen članek, da si potem kje poišče listič in ga bere, drugače ne verjamem, da bi čutil v sobi potrebo pogledati ga, ker še celó po kavarnah leži na mizi ob koncu tedna tako gladek in bel, kakor da bi ga nihče v roko ne bil vzel.

Človek mora, kakor sem rekel, še le opozorjen biti, da ga pogleda. In res! zadnji številki Müllerjeve firme ste bili tako neumni, nekaj tudi drzni in jeze zmešani, da ji je človek vendar pogledal, kakor gre gledat kako neumno stvar, n. pr. opice ali divje ljudi. O predzadnjem listu ne bom pisal obširneje, ker se mi je zdel tak, kakor kdo, ki je po svoji krivdi prišel v boj in v tem bil tepen, potlej pa drugim pripoveduje, kako da nasprotnik ni pravilno vdaril, ker drugače bi ga bil že on potolkel. Pri vsem tem pa še vso reč suče tako, kakor da bi bili nemškutarji ostali na konji, ker jih

Slovinci niso popolnem poteptali. To je tako neumno, kakor če bi kdo trdil, da je pes močnejši od konja, ker konj psu nikdar nič hudega ne stori.

— To je toraj preneumno, o takih rečeh se resnobni ljudje niti ne menijo. Nekaj drugače pa je z zadnjim tem prečudnim listom. Naši nemškutarji postavili so se zdaj na zanikovalno, vsemu ugovarjajočo klopico, kvasije namreč, da so presvitli cesar v svojih ogovorih Slovence čisto prezirali in povdarjali le Kranjce. Da to ni res, vé vsak, kdor je imel srečo slišati njih odgovore in opombe. Pa če bi bili prav povdarjali to, kaj bi sledilo iz tega? „Wochenblattovci“ se pred svetom postavljajo za „Deutsch-Krainerte“, in besede „Deutsch-Krainerte“ vendar ni nihče slišal iz vladarjevih ust. Če toraj so zdaj že od „Krainerte“ odlušili besedo „Deutsch“, bo to marsikomu prav, ker Kranjci smo tudi mi, smo bili in bomo, kar nas je rojenih na Kranjskem.

Pa še nekaj družega so popustili, namreč svoj naslov, s katerim so se tako radi bahali, to je: „Verfassungspartei“ (vstavoverna stranka). Zdaj niso več to, ampak „Deutsch-Oesterreicher“ (nemški Avstrijei). Zakaj so se zvrgli, ne vemo; ali blago, ki tako naglo spremeni barvo, ni nič vredno. Vsakako je pa to znamenje velike zmešnjave v ljubljanskem nemčurskem Izraelu. „Verfassung“ je prišla ob ime in ob veljavo, torajle brž kaj družega z Dunaja!

Abotna je tudi trditev tega — recimo kar naravnost — otročjega lista, da v Ljubljani se nemštvo ne sme pozgubiti, ker je naše mesto ob žili ali cesti, peljajoči proti jugu. Če bi to veljalo, bi tudi Dunaj ne bil smel biti nemški, ker stoji ob prometni žili (Verkehrssader) med Laško in Česko, marveč moral bi biti laško-česki, to je: vsak Dunajčan bi moral znati česki in laški, zraven pa še vsaj nekaj nemški. Dunaj je na tej prometni progi vendar nepriumno večja postaja, kakor naša borna Ljubljana.

„Kogar hoče Bog kaznovati, zmeša mu pamet“ — tako se nekje bere, in če bi ne bilo to že zapisano, moralo bi se zapisati sedaj zavoljo naših od jeze znorelih nemškutarjev, — se reče, ako mislijo tako, kakor piše njihov list „in partibus infidelium“. Črno na belem je namreč v zadnjem listu brati, da vse, kar se je zgodilo za olepšavo mesta, storila je nemčurska stranka, ko je bila še na „rotovži“ gospodinja. Kdor se tem besedam smeje, dobi zaušnico. — Kdaj je že nemčurska stranka odgospodarila! Ljubljana je zdaj res lepa, posebno sprehajališča pod Turnom in po gozdu, tudi hiše so pobeljene in popravljene, ceste in ulice oglašene, pa kdaj se je to vse storilo? Lansko leto in letos, ko nemčurji že davno niso imeli zapovedovati na rotovži, ko je postal župan že narodnjak gosp. Grasselli.

Pisačem „Wochenblatta“ se toraj že mehče možgani, ker jih spominj zapušča tako, da se že za dve leti nazaj več ne spominjajo; če se pa vedé lažejo svetu, tem slabše; nevednežu ali zmešanemu človeku se prizaneso, nikakor pa ne hudobnežu, o katerem se vé, da nalašč resnico prevrača, da bi s tem dražil in zapeljal svet. Pri tem še onemogla jeza ni izgovor.

Pa dosti o tem gnjidakem listu. Svojim bralcem damo besedo, da ne bomo nkoli več toliko besedi zgubili ž njim.

Križevno pri Kostanjevici. O cesarskih slovesnostih, ki so se opravljale tudi v naših krajih, Vam nisem poročal, ker moral bi bil Vam ponavljati že tisočkrat rečeno in tiskano, saj kaj novega si niso mogli omisliti tudi mestjani ne, kolikor manj deželani, le nekoliko žalostno je bilo, da šolska mladina izvzemši slovesne sv. maše in razdeljenja knjižice o Habsburžanih ni imela nobene slovesnosti niti veselice, ki bi jo bila še v poznih letih spominjala redke slovesnosti, kakor se je bilo to godilo drugod povsod in tudi okoli nas. Šolski svet, kakor tudi županstvo imajo se vé da samo začasno v svoji oblasti moč, o katerih se sploh pravi, da niso v pravih rokah. Med najveljavnejše možake tukajšnje sicer tako mirne in složne občine je hudobni duh zasejal seme nesloge in razprtije, ki ne rodi, kakor se samo ob sebi razume, niti veselega niti koristnega sadu. To je menda tudi vzrok, da nimamo pravega župana. Že pred par mesecev dni je oddal poprejšnji župan, ker je prišel v preiskavo, županstvo iz rok, in on je imel iz davkarije že imenik volilcev za novi odbor; stari odbor je tudi baje privolil nekaj za nove volitve in vendar o volitvi ni niti duha ne sluha.

Drugo žalostno znamenje v našem okraji in menda po Dolenjskem sploh, saj kolikor je meni znano, je pa slabo posvečevanje nedelj. O času košnje in tudi pozneje o času žetve videl si ljudi, kako so trumoma mrvo sušili in jo kakor tudi snopje ob nedeljah vozili domov, in to tudi o takih dnevih, ko ni bilo nikakoršne sile, ko je vreme kazalo najlepše. Čudil sem se bivajoč še drugod, kako da Bog Dolenjsko obiskuje tako pogosto z nesrečami, tepe z revščino, bivajoč že nekoliko časa tukaj, se temu več ne čudim. Potreba je res postave za strogo posvečevanje nedelj, da od zgoraj pride postava, od koder ravno o tem oziru prihaja največkrat pohujšanje. V sosednji cerkljanski občini so imeli volitev župana ravno na — veliki praznik sv. Petra in Pavla, pri kateri je bil pričujoč tudi zastopnik c. kr. okrajnega glavarstva. Ako se najveljavnejše glave zbirajo o takih dnevih k volitvam, zakaj bi dii minorum gentium — priprosti ljudje — mrve ne sušili, kar se je v istini godilo v obilni meri.

Štanga, 30. julija. Toča, ktera je že letos po veliko krajih po Dolenjskem potolkla, tudi naši županiji ni letos celi prizanesla. Že pred kakimi tremi tedni se je bilo po Širmanškem hribu drobne toče veliko vsulo, a brez posebne škode. V nedeljo, t. j. 22. t. m. popoldne je pa zopet prav debela toča padala. Storiła je veliko škode pri sadji, fižolu in grozdji. Tudi ajdo, ktera je bila že zunaj, je potolkla. Toča je šla dalje ob Savi proti Primskovemu menda. — Bog nas varuj hudega vremena.

Hrvatska, 26. julija. (*Javno mnenje v Rusiji in moskavska stranka.*) Dopisnik veljavnega pariškega časopisa „Le Temps“, ki je bil prišel kakor poročevalec caro-venčanske slavnosti v Moskvo, potrudil se je temeljito preučiti ruske odnošaje, da more francoskemu občinstvu natanko poročati o političnem stanju Rusije. Svoje študije in opažanje je nekaj že priobčil svojemu listu v prav podučnih dopisih, v katerih poleg očitne simpatije za Rusijo in ruski narod ne skriva niti pomanjkljivosti, ki jih je bil opazil.

Najznamenitejši dopis njegov je: „o javnem mnenju v Rusiji in o stranki moskovski“.

V njem je načrtal dopisnik sliko današnjega političnega stanja v Rusiji, kakor ga pozná iz lastnih opaževanj in iz razpravljanja z uglednimi političnimi ličnostmi v Moskvi in Petrogradu. Ker bo sodba o Rusiji tujea Rusiji prijaznega tudi za slovensko občinstvo, ktero z velikim zanimanjem spremlja razvitek odnošajev v velikem slovanskem cesarstvu, zanimljiva in podučena, odločil sem se glavne črte posneti iz glasila neodvisne stranke. Dopis je datiran po venčanju iz Petrograda.

„Slučaj je hotel, da je car Aleksander, zapuščajoč Moskvo, prav po moji cesti memo prehajal. Mudil sem se na oknu, ter sem ga videl zadnjikrat. Zdel se mi je utrujen ceremonij, trajavših tri tedne, vendar mu je blede obraz odseval zadovoljnosti, ker je zdaj vsega oslobojen, kar mu je sree stiskalo idočemu v Moskvo. Nikakoršen nezgrapen glas ni motil hura-klicev ves čas tritednega praznikovanja. On je mogel iti na pot s prepričanjem, da je zares, in to v misličnem smislu tradicije, posvečen avtokrat z vsliki celega svojega naroda.

Je li bila enoglasnost tako popolnoma, kakor se dozdeva po izgledu? Je li politični položaj tako ovarovan povoda vznemirjenja, kakor to pravijo časopisi, ki smejo govoriti? Je li resnica, kar pišejo „Moskovskija Vedomosti“, da so svečanosti v Moskvi sijajni dokaz, kako dobrega zdravja da je ruski narod? Je li treba verjeti Aksakovu, kader pravi, da je Rusija na novo in brez reserve potrdila staro politično stanje? To so prašanja, ktera si po slovesnostih stavlja tujec, in to prav z ozirom na svoje simpatije do naroda, kteri se mu je cel mesec izkazoval domoljubnega.

Kar se tiče zdravja ruskega naroda, je mnogo znamenj iz časov samih slovesnosti, ki dajo slutiti, da to zdravje ni povse v normalnem stanju. Vojska je bila razpostavljena od Petrograda do Moskve, da varuje železne proge; hiše ob cesti Tverskaja, po kateri je imel cesar iti, so bile premetane od kleti do strehe, in hišniki so bili primorani pismeno se obvezati, da so poroki za djanja svojih stanarjev; straže so bile porazmeščene po krajih, na ktere občinstvo ni smelo stopiti, ko je cesar prihajal; v katedrali Uspomenskoj (de l' Assomption) so bile poprijete posebne mere; narodu je bil prepovedan pristop k balu v Kremelinu, kamor bi imel po tradiciji biti pripuščen; cesar ni zapustil svojega paviljona ob času svečanosti v Uhodinskem polju, ter ni šel med narod, ki ga je pričakoval; cesarski voz se je vozil zmeraj po oddaljenih ulicah in vsakrat po drugih; dobrovoljna straža, obstoječa iz več tisoč ljudi, tako imenovana „ohrana“, stala je zmeraj v prvi vrsti pred ljudstvom vsakrat, kadar se je izvedelo, da se bo cesar pokazal; cesar je bil zmeraj osamljevan po policiji, in to tako, da mu je samemu presedalo: tu ni bil mogoč noben dotik, nemogoče je bilo vsako občenje med vladarjem in med njegovimi podložniki; vse to se še ni videlo pri venčanju ktereга drugega vladarja ruskega. Res, majhno je število onih ljudi, katerih predrznost je zahtevala navedene mere. Ako ima ktera dežela pest zarotnikov, zaradi tega še ni smrtno bolna. Kader pa to perišče zarotnikov ovira moč vlade, kader ostruplja v ti meri zaupanje, od ktereга je odvisna krepčina očetovske vlade, kader strah pred temi zarotniki zmešnjavo dela pri obavljanju tako svečanega dela, kakor je carovenčanje, tedaj iz vsega tega še manj sledi, da je ta zemlja dobrega zdravja. Je tu nekaj bolnega

v ruskem cesarstvu, ali pa beseda zdravje nima pomena.

Kar se govori, da je Rusija na novo potrdila staro svoje politično stanje, to se je moglo to trjenje, v tako absolutni formi izpovedano, resnično začeti v Moskvi, a ne v Petrogradu. Našel sem, da je poslednje mesto pod vplivom prav nepovoljnega vtiska. Povračanju cesarjevemu pred kakimi osmimi dnevi je pomanjkovalo prisrčnosti. Mestno svetovalstvo je bilo poklicano, naj pride na koldvor v taki formi, ktera ni zadovoljevala, in nekoliko svetnikov res ni šlo čakati. Pričakovano se je, da cesar in spremstvo njegovo pojde po Nevskem prospektu v zimsko palačo — to je velika cesta, okna so bila pokupljena za visoke svote, silna množica sveta se je bila nabrala. Cesar, zapustivši kazansko cerkev, gre skozi poprečne ulice, ljudstvo pa je ostalo čakajoče.

Moskva pomeni eno izmed obeh teženj sočasne Rusije, Petrograd znamenjuje drugo. Manifest od 27. maja, ostali državni akti podpisani v Moskvi, povračanje, vse to je potrdilo Petrograd v uverjenju, da njegovim težnjam ostaja slaba nada od sedanje vlade; Moskva je nadvladala, nadvladala je, zapustivši neko obupno srditost pri svoji zopernici. Ko si oči počijejo od sijajnih svečanosti, ušesa od klicanja moskovskega sveta, ko se je povrnila popolna sloboda razsoje, tedaj postaja popred omenjeni faktum 'jasen', in bilo bi zastoj vbrani se nekega strahu za notranji mir Rusije.

Brez sumnje izrazi nazorov Moskve in Petrograda, slišani kakor politični programi, ne pomenijo nič za čitatelja, kateri ni spoprijatelj z ruskimi odnošaji. Razložiti te programe pomeni toliko, kakor razložiti natanko nazore, na ktere se sedanja misleča Rusija deli, pomeni izstavljati socialne moči, na ktere se vlada naslanja, in one, ktere odbija, pomeni pokazati, kateri del naroda je zares klical mlademu vladarju, in kateri del se ni pridružil ti navdušenosti.

Vem dobro, da je predrznost govoriti o nazorih v Rusiji. Glasoviti izrek: da se v Rusiji muči v vseh jezikih, ni še prenehal biti resničen. Tukaj ni zbora, v katerem bi se razni nazori javno izrazili, tiskarstvo ni neodvisno, vlada ne obelodanja, razen kadar se ji zdi, razprav, vsled kterih je storila svoje odredbe, narod pa je nem, in njegovi najbolji prijatelji priznavajo, da nihče ne vé, kaj ta narod misli. Kdor je govoril z nekoličino Rusov, temu en faktum stopa pred oči, a ta je, da zbog pomanjkanja javnega življenja in strank, ktere svoje nazore svojim privržencem nalagajo, si je vsaki Rus o vsakem posameznem prašanji naredil svoje posebno mnenje. Iz tega izhaja tolika raznoterost idej, da človeka moti, in ktera opravičuje ono trjenje, da, kateri želé reform, sami ne vedó, kaj hočejo.

Domače novice.

(Petindvajsetletnico) obhajajo danes v St. Vidu nad Ljubljano l. 1858 v mašnike posvečeni gospodje. Obširnega poročila se nadjamo.

(Vabilo h kegljanju na dobitke) v spodnji Šiški v gostilni „pri združenji“ v Čadeževi hiši, ktero priredi Šišenska Čitalnica v korist pevski blagajnici. Začetek kegljanja: v nedeljo 29. julija 1883 zjutraj. Zaključek kegljanja:

v nedeljo 19. avgusta 1883 zvečer ob 8. uri. V dan slovesnega sklepa in razdelitve dobitkov napravita pevski zbora „pevski večer“. Dobitki: I. dobitok 3 cekini v zlatu. II. 2 cekina v zlatu. III. 8 gold. v srebru. IV. 6 gold. v srebru. V. 3 gold. v srebru. VI. (za največ serij) 5 frankov v zlatu. Red pri kegljanju: Serija (9 lučajev) velja 20 kr. Kegljji štejejo od „prvega“ in od 3 sporednih lučajev. — G. kegljalci vrstijo se po oglasu. — Gosp. kegljalci z enako številom kegljev borijo se po alfabetičnem redu za dobitok — Kdor v 1 lučaji največ kegljev od „prvega“ podere, je zmagovalc in dobó dobitok. — Reditelja nadzornika kegljanju sta gg. Franjo Adamič in Anton Knez. Kdor se želi kegljanja vdeležiti, a nima sam časa, pošlje naj dotični znesek imenovanima rediteljema, ktera bodeta skrbela, da se po dobrih kegljalcih za dotične keglja. K prijazni obilni vdeležitvi kegljanja vabi najljudneje v imenu pevcev Šišenske Čitalnice društveni odbor.

(Razpisanih je več deželnih vstanov) v sirotišči za dečke in deklice, nekaj vstanov se oddaje tudi na roko. Prošiti morejo otroci iz Kranjskega od 6.—14. leta. Vloge so koleka proste — do 20. avgusta. Kdor je med letom prosil, pa njegova vloga ni bila razrešena, temu ni treba vloge ponavljati, ker se bode po mogočnosti na njo oziralo.

(V šolskem okraji ljubljanske okolice) je razpisanih več učiteljskih služeb definitivno, ali tudi začasno in sicer: 1. Na štirirazredni ljudski šoli na Vrhnikih III. učiteljska služba, letna plača 500 gold. — 2. Na dvorazredni šoli pri D. M. v Polji: a) I. učiteljska služba letne plače 500 gold. in stanovanje b) II. učit. služba letne plače 400 gold.; na Brezovici II. učiteljska služba l. p. 400 gold.; v Šiški II. učit. služba l. p. 450 gold. 3) Na enorazrednicah v Polhovem Gradcu, v Šent-Jurji, pri sv. Kocijanu, na Kopanji po 450 gold. in stanovanje, pri sv. Jakobu pri Savi 400 gold. in stanovanje. Prošnje do 24. avgusta 1883.

Razne reči.

— Zlato mašo ali 50letnico svojega mašništva bode 15. avg. t. l. slovesno obhajal Miroslav knez Schwarzenberg, kardinal in nadškof v Pragi. Rojen na Dunaju l. 1809 dovršil je ondi šole gimnazijske in modroslovne, lotil se pravoznanstva, ali ob letu vstopi v bogoslovje, tri leta v Solnogradu, četrto pa na Dunaju, l. 1833 posvečen za mašnika 25. julija je imel prvo sveto mašo v svoji domačiji 15. avg., in torej si je god vnebovzetja D. Marije izbral za zlato mašo, za ktero se ne le v Pragi, marveč na Českem sploh delajo lepe priprave. Imenovan koj l. 1850 za kanonika v Solnogradu, je postal doktor bogoslovja, služil dve leti za kaplana pri cerkvi prestolni, ter l. 1835, star še le 26. let, po posebnem privoljenji papeževem izvoljen za nadškofa v Solnogradu, bil v Rimu l. 1841, in l. 1842 po papežu Gregorju XVI. povzdignjen za kardinala sv. Rimske cerkve. Vladal je 14 let nadškofijo Solnograjsko; l. 1849 imenovan za nadškofa Praškega prevzel je to vlado l. 1850, in izvršuje jo že 33 let s tolikim vspehom, da ga čislajo in ljubijo vsi, visoki in nizki, narodnosti česke in nemške. K tej 50letnici so za 25. julij čestitali mu že presvitli cesar Franc Jožef I. v lastnoročnem pismu. Koliko dobrega in velikanskega je storilo se za njegove vlade v nadškofiji Praški na Českem, in sploh v katoliški cerkvi z njegovim sodelovanjem, to se popisuje v lastnih knjigah s podobo najstarejšega kardinala, edinega iz dobe Gregorjeve, Miroslava kneza Schwarzenberga, in se bode vzlasti sedaj o njegovi zlati maši priobčevalo. Iz vsega njegovega dejanja in

nehanja se vidi, da ga vodi duh Gospodov, in — mili Bog naj ga ohrani še mnogaja leta!

— Armenski samostan na otoku št. Lazaro pri Benedkah je te dni pogorel. Sloveča bukvarnica je rešena.

Eksekutivne dražbe.

1. avgusta. I. e. džb. pos. France Zupan iz Brezja, 1472 gl. Brdo. — I. e. džb. pos. Neža Rudman iz Zg. Pivške, 85 gl. Krško. — Relicitačija Blaž Kustrovega zemljišča iz Olseva, 1454 gl. Kranj. — Relicitačija posestva Ane Koblar iz Semiča, 176 gl. 92½ kr. Metlika. — 3. e. džb. pos. Jože Kerne iz Sevnika št. 5, 1563 gl. 80 kr. Ljubljana. — I. e. džb. pos. Pavel Kopač (Kovač) iz Preske, 106 gl. Ljubljana. — I. e. džb. pos. Aleš Arbi iz Mengša, 180 gl. 50 kr. Kr. Kamnik.

Telegrami „Slovenca“.

Nyiregyhaza, 31. julija. Potem, ko je tožnik Szalay odgovarjal in zagovornik Eötvös vdrugič govoril, je predsednik obračnavo sklenil ter izrekel, da bode sodba v petek dopoldne naznanjena.

Milan, 31. julija. Kralj je odpotoval v Napolj. V Napolji veden dež ovira reševanje; tukajšnja borska ostane zavoljo te nesreče za zdaj zaprta.

Napolj, 31. julija. Število mrtvih na otoku Ischia je, kakor zdaj znano, blizo 4000. Od teh je mrtvih v mestu Forio 300, v Lako 1000, v Kasamičiolu 2500 do 3000.

London, 31. julija. Spodnja zbornica zavrgla je Nortcofejev predlog o sueškem kanalu z 282 glasovi proti 183; sprejela pa je Norwoodovo premembo brez glasovanja. Parnelliti so se zdržali glasovanja. Iz Kapstadta se naznanja, da je na brodu ladije „Kinfauns Castle“ bil nek popotnik, o katerem so mislili, da je James Carey, izdajalec dublinske pravde, vstreljen po drugem popotniku z imenom O'Donnell.

Lima, 31. julija. Avstro-ogerski generalalkonsul je umrl.

Dunajska borza.

30. julija.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 80 kr.
Sreberna „ „ „ „	79 „ 65 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 40 „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 50 „
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 85 „
„ „ 4%	88 „ 60 „
„ papirna renta 5%	87 „ 05 „
Kreditne akcije 160 gl.	293 „ 50 „
Akcije anglo-avstr. banke 120 gl.	108 „ 75 „
„ avstr.-ogerske banke	837 „ — „
„ Länderbanke	113 „ — „
„ avst.-og. Lloyd v Trstu	647 „ — „
„ državne železnice	316 „ 25 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	220 „ 75 „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107 „ 80 „
„ Ferdinandove sev.	105 „ 50 „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	120 „ 50 „
4% „ „ „ 1860 500	135 „ 25 „
Državne srečke „ „ 1864 100	170 „ — „
„ „ „ 1864 50	169 „ 75 „
Kreditne srečke 100	171 „ 75 „
Ljubljanske srečke 20	23 „ — „
Rudolfove srečke 10	20 „ 50 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103 „ — „
London	119 „ 90 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 65 „
Francoski napoleond.	9 „ 50 „
Nemške marke	58 „ 50 „

Naznanilo.

Deželna razstava v poslopji ces. kr. realke bo še do nedelje, 5. avgusta zvečer, vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 7. ure zvečer odprta.

V Ljubljani, 31. julija 1883.

Za razstavni odbor:
Murnik.